

W sprawie krajowego muzeum przyrodniczego.

Prelegent wykazuje na wstępie, iż znaczenie muzeów przyrodniczych pojęły inne narody i kraje i nie szczędząc na ten cel znacznej ofiarności publicznej i prywatnej, pozakładały przed wielu laty u siebie muzea przyrodnicze, otaczają je opieką należytą, przyczyniając się tym sposobem do wydatnego postępu wiedzy przyrodniczej i do zainteresowania szerszego ogółu społeczeństwa przyrodoznawstwem. Szeregiem cyfrowych zestawień porównawczych wyjaśnił prelegent, jak ościennie narody uposażyły swoje muzea, - n. p. „Węgierskie Muzeum narodowe“ w Budapeszcie, gdzie jest zatrudnionych 43 etatowych urzędników zawodowych i 10 praktykantów, a budżet w r. 1905 wynosił 591.132 koron, albo „Muzeum Królestwa Czeskiego w Pradze“, gdzie budżet w r. 1905 wynosił 176.952 kor. U nas pod tym względem wielkie zaniedbanie, dotychczas naród nasz nie zdołał zdobyć się na założenie takiej instytucji.

W czasie obecnym, kiedy ruch naukowy na polu przyrodoznawstwa rozwinął się zagranicą ogromnie, a wznaga się i u nas powoli coraz bardziej, potrzeba koniecznie instytucji, w którejby przyrodnicy znaleźć mogli środki i fachową pomoc w opracowaniu zbiorów, nagromadzoną literaturę przyrodniczą, materiały porównawcze i zbiory.

Prelegent rozwinął obszernie zakres działalności muzeum i obraz kulturalnego znaczenia takiej instytucji dla narodu. Muzeum przyrodnicze krajowe w Krakowie miałyby na celu:

1. Utworzenie warsztatu pracy, gdzieby szereg zawodowych przyrodników mógł pracować nad przyrodoznawstwem i fizyografią kraju.

2. Gromadzenie środków naukowych, a w szczególności utworzenie biblioteki przyrodniczej ze wszystkich działów historii naturalnej i urządzenie należyte wyposażonych pracowni.

3. Zgromadzenie takich zbiorów przyrodniczych, które służyły badaczom za podstawę do prac naukowych, ogłoszonych drukiem; złożone w muzeum dawałyby one innym przyrodnikom materiały porównawcze i możność krytycznego sprawdzania tych prac, lub uzupełnienia ich stosownie do postępu nauki.

4. Zbieranie i gromadzenie materiałów do nowych prac naukowych i do fizyografii kraju.

5. Opracowywanie tych materiałów, przy pomocy zbiorów porównawczych i nagromadzonej literatury.

6. Zestawienie dotychczasowych naszych prac fizyograficznych, przystępne dla całego świata naukowego i wykazanie, czego dotąd nie zrobiono, słowem wyznaczenie programu fizyologicznych prac na przyszłość.

7. Opracowywanie podręczników do oznaczenia krajowych zwierząt, roślin i skał, względnie podjęcie inicjatywy w tym kierunku.

8. Zaznajamianie szerszej publiczności z przyrodą kraju naszego i ziem obcych, z postępem nauk przyrodniczych i nowymi

odkryciami na tem polu, a to przez stosownie urządzone zbiory wystawowe przyrodnicze, przez wykłady i odczyty.

9. Uzmysłowanie zbiorami wszelkich działów przyrody swojskiej z dostosowaniem wiedzy przyrodniczej, obejmujące: a) Górnictwo z płodami kopalnianymi, z mapami górniczymi, przekrojami i modelami kopalń, wierceń głębokich i t. p. b) Zbiory technologiczne skał użytecznych, z próbkami kamieni, marmurów ozdobnych, iłów i glin, z próbkami wyrobów i t. p. c) Przyroda agrarna, obejmująca zbiór wszelkich ras i odmian bydła, trzody, drobiu i wogóle zwierząt domowych z preparatami i modelami, odnoszącymi się do chorób zwierząt, wszelkie odmiany i formy roślin uprawnych, zestawienie szkodników gospodarczych, roślinnych i zwierzęcych z preparatami. d) Rybactwo. e) Pszczelnictwo. f) Jedwabnictwo. g) Ogrodnictwo z modelami owoców krajowych. h) Leśnictwo i łowiectwo ze szkodnikami roślinnymi i zwierzęcymi, mapą przeglądową leśną, próbkami drzew krajowych i t. p.

10. Historia medycyny z aptekarstwem i lecznictwem ludowem.

11. Opieka nad zabytkami przyrody i opieka nad ogrodami naturalnymi, jakie w kraju mogą powstać dla ochrony zabytków przyrody i mogą być oddane na rzecz krajowego muzeum przyrodniczego.

12. Inicjatywa w zakładaniu muzeów przyrodniczych prowincjonalnych po większych miastach, wspieranie ich dubletami zbiorów i znaczenie materyałów lokalnych, zebranych i dostarczonych przez te muzea.

Dla urzeczywistnienia tej myśli niezbędne są odpowiednie środki finansowe, potrzebny jest budynek na pomieszczenie zbiorów,

biblioteki i pracowni, potrzebni pracownicy zawodowi. W Krakowie znajduje się związek muzei przyrodniczego, a jest nim Muzeum komisji fizyograficznej Akademii Umiejętności, które, gdyby się znalazło w lepszych warunkach niż obecnie, rozrósłoby się mogło w muzeum, jakiego nam potrzeba. Nawiązując do tych danych, rzucił prelegent kilka myśli, zmierzających do powołania do życia takiego muzeum w Krakowie.

Nadto zwraca się prelegent do ogółu Techników polskich o poparcie tej pod względem naukowym i kulturalnym bardzo potrzebnej instytucji narodowej i o szanowanie przedmiotów i cennych dla fizyografii kraju okazów, jakie na ziemiach polskich zwłaszcza przy sposobności technicznych robót ziemnych, wszelkich prac górniczych i innych, mogą dostać się w ręce Techników i o zasilanie nimi Muzeum przyrodniczego Komisji fizyograficznej Akademii Umiejętności w Krakowie, a później nowego Muzeum przyrodniczego krajowego.

Wniosek.

Zjazd polskich techników sprawę założenia krajowego Muzeum przyrodniczego w Krakowie uznaje za pilną konieczność narodową, a popierając ją gorąco, odwołuje się do wszystkich techników polskich o poparcie rozwoju muzeum przyrodniczego krajowego w Krakowie przez zasilanie tegoż okazami przyrodniczymi, mającymi interes i wartość dla przyrodoznawstwa i fizyografii kraju, o ile takie okazy przy wszelkich sposobnościach dostaną się w ich ręce, lub zawiadamiania Muzeum albo komisji fizyograficznej Akad. Umiejętn. w Krakowie o spostrzeżeniach mogących być naukowo dla fizyografii kraju wyzyskanymi.